

Betaalbaarheid gezonde voeding

Meting Digitaal Stadspanel Rotterdam

Achtergrond

Eind 2022 publiceerde O&S (Onderzoek, Informatie en Statistiek) van de gemeente Amsterdam het rapport 'Betaalbaarheid gezonde voeding'; een verkenning naar de risico's op financiële kwetsbaarheid en betaalbaarheid van gezonde voeding onder Amsterdammers. Het onderzoek dat aan dit rapport ten grondslag ligt, bestond uit twee delen: analyse van beschikbare gegevens van het CBS en O&S en een enquête onder Amsterdammers. In de enquête is onder andere gevraagd naar hoe vaak Amsterdammers verschillende etenswaren eten, hoe vaak zij bepaalde voedingsmiddelen en maaltijden kopen en wat men belangrijk vindt bij het kiezen en kopen van voedselproduct.

In opdracht van het cluster Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Rotterdam en in samenwerking met de GGD van Amsterdam is een vergelijkbare enquête onder Rotterdammers uitgevoerd. In deze rapportage worden de resultaten van deze enquête beschreven.

Respons

Begin mei 2023 zijn 7605 panelleden van het Digitaal Stadspanel Rotterdam uitgenodigd om een vragenlijst in te vullen over 'gezonde voeding'. Na twee weken hebben 4893 panelleden de vragenlijst geheel (4873) of gedeeltelijk (20) ingevuld. Dit komt neer op een respons van 64%.

Enkele kenmerken van de panelleden die aan het onderzoek hebben deelgenomen zijn in tabel 1 op de volgende pagina weergegeven. Zo is te zien dat in de respons van dit onderzoek met name Rotterdammers met een laag opleidingsniveau ondervertegenwoordigd zijn, evenals Rotterdammers tot 45 jaar en Rotterdammers met een laag inkomen. Aangezien dergelijke kenmerken van invloed zijn op de manier waarop de vragen worden beantwoord, dient men hier rekening mee te houden bij de interpretatie van de resultaten.

Auteur

Nathalie Koene-Smit, Onderzoek en Business Intelligence Gemeente Rotterdam

---

Datum

12-6-2023

Meer informatie

Deze feitenkaart is te vinden op [Onderzoek010.nl](https://onderzoek010.nl).

Vragen over deze feitenkaart mailt u naar n.koenesmit@rotterdam.nl.

**Gemeente
Rotterdam**

Tabel 1. Kenmerken van panelleden die aan het onderzoek hebben deelgenomen versus de bevolking van Rotterdam per 2022

	Respons	Rotterdam
Geslacht		
Man	55%	49%
Vrouw	45%	51%
Overig	0%	0%
Leeftijd		
15 t/m 24 jaar	<1%	16%
25 t/m 34 jaar	7%	21%
35 t/m 44 jaar	13%	16%
45 t/m 64 jaar	39%	29%
65 jaar en ouder	41%	18%
Opleidingsniveau*		
Laag	12%	31%
Midden	25%	37%
Hoog	62%	32%
Huishoudsamenstelling		
Alleenstaand	31%	48%
Paar zonder thuisw. kinderen	44%	20%
Paar met thuisw. kinderen	20%	17%
Eenouder met thuisw. kinderen	4%	10%
Anders	1%	4%
Inkomen huishoudens**		
Laag	6%	52%
Midden/hoog	84%	48%
Onbekend	10%	-

* Bron gegevens Rotterdam: CBS 2021

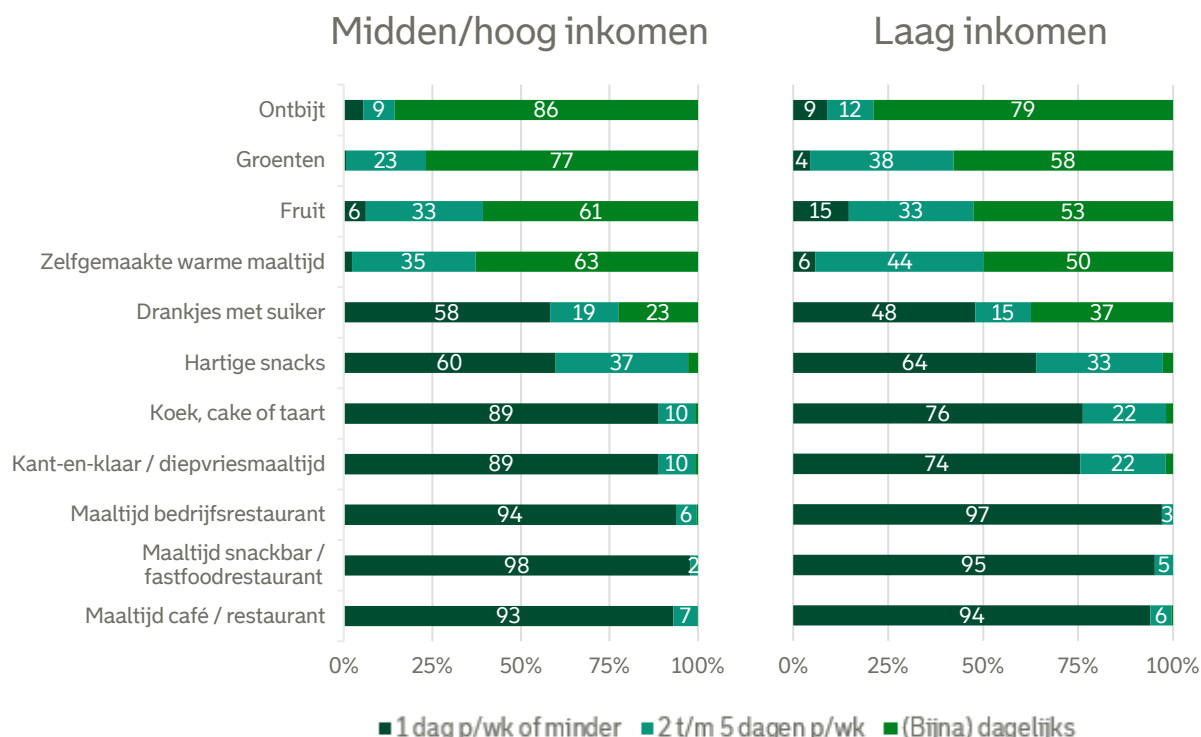
** Bron gegevens Rotterdam: CBS 2020

Eetgewoonten

Wanneer gevraagd wordt hoeveel dagen in een gewone week men verschillende soorten etenswaren eet of drinkt, blijkt dat het grootste aandeel van de respondenten (bijna) dagelijks ontbijt (85%), groente (75%), fruit (60%) en een zelfgemaakte warme maaltijd (62%) eet. Respondenten met een laag inkomen eten dit minder vaak dan respondenten met een midden/hoog inkomen. Vooral groente wordt minder vaak bijna dagelijks gegeten (58% versus 77%). Drankjes met suiker worden juist vaker (bijna) dagelijks gedronken door respondenten met een laag inkomen (37% versus 23%) (figuur 1).

Figuur 1. Hoeveel dagen worden verschillende etens- en drinkwaren per week gegeten en gedronken?

Belangrijke kenmerken

Als men etenswaren koopt, vindt men het vooral belangrijk dat het gezond (87%), lekker (76%) en betaalbaar (62%) is. Respondenten met een laag inkomen vinden het minder belangrijk dat etenswaren lekker (64% versus 78%) en gezond zijn (81% versus 88%) dan panelleden met een midden/hoog inkomen. Betaalbaarheid vinden ze aanzienlijk belangrijker (81% versus 59%). Daarnaast vinden ze het ook minder belangrijk dat etenswaren lekker worden gevonden door hun kinderen, dat ze diervriendelijk en goed voor het milieu zijn.

Figuur 2. Wat zijn de belangrijkste kenmerken bij het kopen van etenswaren uitgesplitst naar inkomen?

(Online) boodschappen

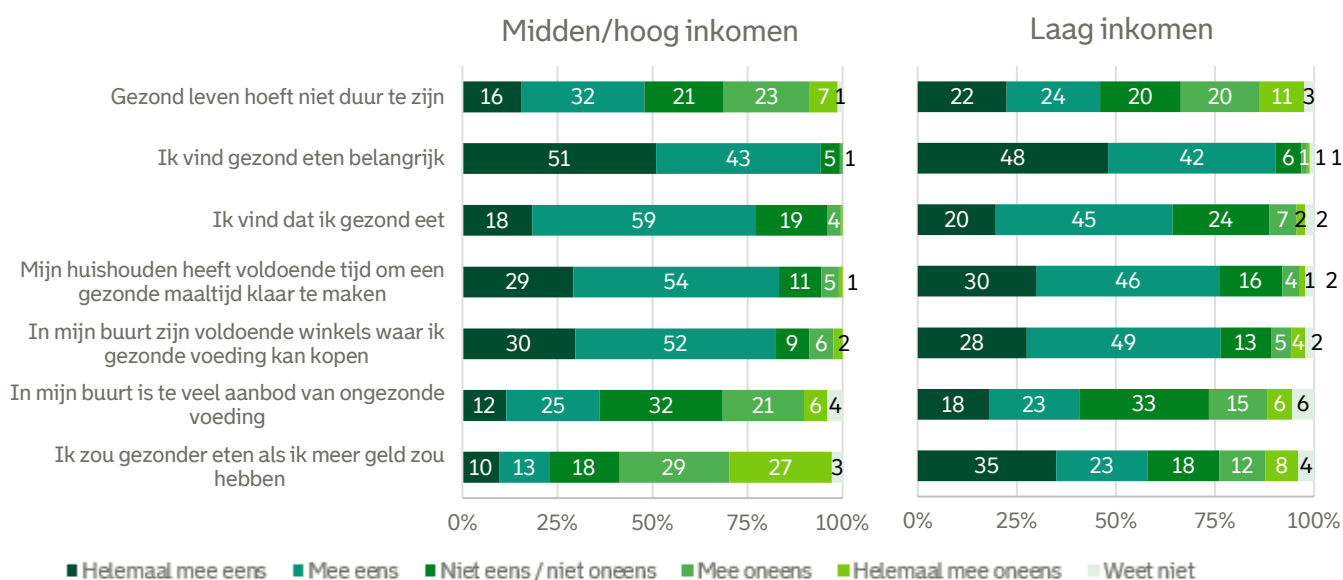
Over het algemeen doet men 2 tot 6 keer per week in de buurt boodschappen in een supermarkt, winkel of markt (59%) en één keer per week buiten de buurt (24%).

Daarnaast koopt 14% minstens één keer per week online boodschappen bij een supermarkt. Dit wordt minder vaak gedaan door de lage inkomens dan door de midden/hoge inkomens (6% versus 14%). Online maaltijden worden minder vaak wekelijks gekocht (6%). Slechts een klein deel (3%) maakt wel eens gebruik van een flitsbezorger als Flink of Getir.

Mening (on)gezonde voeding

Panelleden zijn een aantal stellingen voorgelegd over (on)gezonde voeding (figuur 0.2). Het grootste gedeelte is het (helemaal) eens met de stelling dat gezond eten belangrijk is. Ook geeft een ruime meerderheid aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling 'mijn huishouden heeft voldoende tijd om een gezonde maaltijd klaar te maken'. Respondenten met een laag inkomen zijn het minder vaak eens met de stelling dat ze gezond eten (45% versus 59%). Daarnaast zijn ze het vaker (helemaal) mee eens met de stelling dat ze gezonder zouden eten als er meer geld was (58% versus 23%).

Figuur 3. Voorgelegde stellingen uitgesplitst naar inkomen midden/hoog en laag

Verwachte effecten overheidsmaatregelen

Het CBS voert jaarlijks het 'Belevingen' onderzoek uit. Doel van het onderzoek is om aan de hand van opvattingen, percepties en meningen van inwoners van Nederland een beter beeld te krijgen van gevoelens en standpunten in de samenleving. In 2022 was het onderzoek gericht op leefstijl en preventie, waarbij thema's als (on)gezond eten, bewegen en sporten, afvallen en alcoholgebruik aan bod kwamen. In hoofdstuk 6 van de publicatie '[\(On\)gezonde leefstijl 2022: opvattingen, motieven en gedragingen](#)' staat centraal welke effecten Nederlanders verwachten van maatregelen die de overheid kan nemen om gezonder eten te bevorderen.

Het overgrote deel van de volwassenen uit dit CBS-onderzoek denkt dat het goedkoper maken van gezonde producten ertoe leidt men gezondere voedingskeuzes maakt. Ook denkt men dat meer gezonde producten in kantines, kiosken en tankstations, het duurder maken van ongezonde producten, en het duidelijker aangeven op een verpakking of iets gezond is of niet, zal leiden tot het maken van gezondere keuzes. Het minste effect wordt verwacht van een vermelding van het aantal calorieën op de menukaart van restaurants, cafés en afhaalpunten.

Ook panelleden is gevraagd hoe de gemeente kan helpen om gezonder te eten. De meest genoemde maatregel is het goedkoper maken of het verlagen van de btw op gezonde voeding, zoals groente en fruit en het duurder maken of het verhogen van de btw van ongezonde voeding. Het stimuleren van de lokale kleine ondernemer, zoals een groenteboer en slager en het verminderen van fastfoodaanbieders in de buurt zijn ook veelgenoemde maatregelen.

Enkele voorbeelden van opmerkingen:

'Fruit en groente goedkoper maken, alle ongezonde producten (chips, koekjes, frisdrank etc.) duurder maken.'

'Het aantal junkfoodtentjes verminderen. Er is erg veel verleiding.'

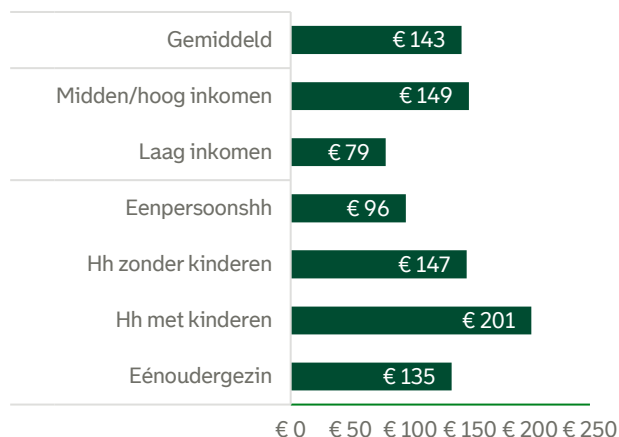
'Kleine aanbieders stimuleren een winkel te openen ipv alleen maar supermarkten. Ik heb bv geen slagerij in de wijk en maar 1 bakker.'

'Lokale initiatieven voor gezond voedsel zoals de voedseltuin uitbreiden.'

Uitgaven eten en drinken

Gemiddeld besteedt men wekelijks €143 aan eten en drinken. Panelleden met een laag inkomen geven met €79 per week aanzienlijk minder uit aan hun eten en drinken. Ook eenpersoonshuishoudens geven gemiddeld minder uit per week, namelijk €96. Zij hebben ook vaker een laag inkomen dan huishoudens met kinderen en huishoudens zonder kinderen (12% versus 1% en 2%). Huishoudens met kinderen geven relatief het meeste uit. Op de site van het NIBUD ([Huishoudelijke uitgaven - Nibud](#)) is meer te lezen over de uitgaven van huishoudens aan eten en drinken. Een directe vergelijking met de resultaten uit het onderzoek onder het Stadspanel is door de beperkte aantallen niet te maken.

Figuur 4. Gemiddelde uitgaven per week aan eten en drinken

Maaltijden overslaan, gebruik Voedselbank en maaltijdvoorzieningen

Slechts een klein deel (5%) geeft aan het afgelopen jaar minder te hebben gegeten of een maaltijd over te hebben geslagen omdat er niet genoeg geld was. Dit aandeel is een stuk hoger onder de lage inkomens, alleenstaanden en

eenoudergezinnen. Het grootste deel geeft aan dat dit bijna elke maand gebeurt of sommige maanden maar niet elke maand (82%).

Het aandeel panelleden dat gebruik maakt van de Voedselbank of zich heeft aangemeld bij de Voedselbank is met 1% zeer gering. Ook het aandeel dat gebruik maakt van maaltijdvoorzieningen in de buurt is beperkt. Slechts 3% heeft hier in het afgelopen jaar gebruik van gemaakt. Het aandeel dat van de Voedselbank of de maaltijdvoorziening gebruik heeft gemaakt is hoger onder de lage inkomens.

Opmerkingen

Aan het eind van de vragenlijst hadden panelleden de mogelijkheid om opmerkingen over het onderzoek te maken. 9% van de respondenten maakte van deze gelegenheid gebruik. Samen-gevat werd het volgende het meest genoemd:

- Het verlagen van de prijs/btw op groente en fruit en het verhogen van de prijs/btw op ongezonde voeding ('vettax' of 'suikertax')
- Verminderen van het aanbod van fastfoodketens in de buurt
- Gezond eten wordt steeds duurder
- Voorlichting op scholen/lespakket uitbreiden met leren hoe je een gezonde maaltijd kookt

Enkele voorbeelden van opmerkingen:

'Door de stijgende prijzen gaan wij minder gezond eten en kiezen we minder biologisch.'

'Het zou helpen als de gemeente minder vergunningen zou geven aan fast-foodketens en andere aanbieders van gezond eten. Verder zou het helpen als er op basisscholen voorzieningen komen voor gezonde maaltijden. Op die manier kunnen alle kinderen gezonder eten en in ieder geval eten krijgen.'

'Ik denk dat voorlichting/onderwijs over voeding en over voedselbereiding (leren koken, leren eten) belangrijk is om mensen gemakkelijk over te laten gaan op gezond eten.'

'Ik vind dat de btw op groenten en fruit naar nul moet en dat er een "vleestax" en een "suikertax" moet komen om gezond eten te bevorderen.'

Bronnen en verwijzingen

Deze feitenkaart is mede mogelijk gemaakt door het Digitaal Stadspanel Rotterdam. Wilt u meer weten over het panel of wilt u zich aanmelden, gaat u dan naar: [Digitaal stadspanel | Rotterdam.nl](https://digitaalstadspanel.nl)

